

POSITION PAPER

Rondetafelgesprek Plantgezondheid
Vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van de Tweede Kamer
16 april 2019

Joris Baecke, portefeuillehouder Gezonde Planten, LTO Nederland

Weerbare plantaardige productie als sleutel tot een gezonde toekomst

De Nederlandse land- en tuinbouw is wereldwijd toonaangevend. De onlangs door minister Schouten gepresenteerde visie “landbouw, natuur en voedsel: waardevol en verbonden” bevestigt dit nogmaals. Producten van Nederlandse bodem, zoals bloemen en planten, bloembollen, groenten en fruit, worden over de hele wereld gewaardeerd om hun kwaliteit. Ook op het gebied van innovatie vervult Nederland een voorbeeldfunctie; illustratief hiervoor is een groot artikel in National Geographic in september 2017¹.

Tegelijkertijd staat de primaire sector voor een aantal grote opgaven: behoud van natuurlijke hulpbronnen, herstel van de biodiversiteit en bodemkwaliteit, en het tegengaan van (de gevolgen van) klimaatverandering. Het zijn grote maatschappelijke vraagstukken, waar boeren en tuinders een belangrijke rol in hebben. Daarbij dragen zij de verantwoordelijkheid voor een financieel solide bedrijfsvoering en toekomstperspectief voor de huidige en volgende generaties.

Weerbare plantaardige productie vervult een sleutelrol in het vinden van antwoorden op die uitdagingen.

Weerbare teelt = weerbare omgeving

In een weerbaar systeem kunnen gewassen tegen een stootje en krijgen ziekten en plagen minder kans. De noodzaak om bij te sturen wordt daarmee tot een minimum beperkt. Voor zover ingrijpen toch nodig is gebeurt dit zo lokaal en groen mogelijk, met zo weinig mogelijk emissies. De natuurlijke balans blijft zo intact, wat ten goede komt aan het ecosysteem. Gewassen en hun omgeving bieden voedsel en schuilplekken voor insecten, vogels en zoogdieren. Land- en tuinbouwgebieden dragen bij aan ecologische dooradering. De bodem wordt minder belast, er vindt minder CO₂-uitstoot plaats. Plantaardige productie én de groene ruimte worden minder kwetsbaar voor extreme weersomstandigheden, zoals wateroverlast en droogte.

Omgekeerd levert de omgeving van het gewas een belangrijke bijdrage aan weerbaarheid. In een natuurlijke omgeving kunnen natuurlijke vijanden zich makkelijker vestigen en vermeerderen. Een gezonde bodem of substraat leidt tot betere worteling en sterkere planten. Grotere diversiteit aan gewassen belemmert ook een snelle vermeerdering en verspreiding van ziekten en plagen. Het teeltsysteem en de natuurlijke omgeving zijn dus communicerende vaten; het basisprincipe van natuurinclusiviteit. De afstemming daartussen luistert overigens wel nauw. Zo is het bijvoorbeeld niet de bedoeling dat een akkerrand onbedoeld ziekten en plagen aantrekt, of dat natuurlijke vijanden actief uitgezette biologische bestrijders te lijf gaan.

Huidige situatie voor telers onhoudbaar

De omslag naar weerbare plantaardige productie is een complexe uitdaging en mag met recht een transitie genoemd worden. Telers zetten zich hier graag voor in; niet voor niets hebben de sectororganisaties LTO Nederland, Glastuinbouw Nederland, KAVB en NFO in 2017 gezamenlijk een Ambitie Plantgezondheid 2030 uitgebrachtⁱⁱ.

Tegelijkertijd begint voor veel van hen de huidige situatie onhoudbaar te worden. Het aantal nieuwe ziekten en plagen neemt toe door klimaatverandering en internationale handel. Er zijn steeds minder gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar vanwege veranderende eisen van de keten en een strenger toelatingsbeleid. Alternatieve oplossingen en een eerlijke prijs blijven vaak uit. Daardoor zijn ziekten en plagen steeds moeilijker te beheersen, en komen telers in de knel.

Om een echte doorbraak te realiseren is een integrale aanpak nodig waarin het oplossen van knelpunten op korte termijn gelijk opgaat met het realiseren van de ambitie op langere termijn: een weerbare teelt in een weerbare omgeving.

Een dergelijke aanpak staat haaks op de huidige praktijk. De gereedschapskist van veel telers is inmiddels zodanig uitgehold dat innovatie geremd wordt en teelten dreigen te verdwijnen. Zo is het zorgvuldig opgebouwde IPM systeem met natuurlijke plaagbeheersing in paprika met het wegvallen van een selectief, integreerbaar gewasbeschermingsmiddel in één klap onderuit gehaald. De (biologische) fruitteelt is met het wegvallen van spuitzwavel nog verder in een hoek geduwd. En in de suikerbietenteelt zijn dit voorjaar door uitval van kiemplantjes de eerste hectares al opnieuw ingezaaid. Telers vallen nu noodgedwongen terug op alternatieven die slechter zijn voor het milieu. Daarbovenop komen dan nog vaak aanvullende eisen vanuit de keten, terwijl de gemiddelde consument zich vooral laat leiden door prijs en uiterlijke kwaliteit, zonder ook maar enig moment stil te staan bij de herkomst van het product.

€60 miljoen voor plantgezondheid

Het moge duidelijk zijn: de situatie is nijpend, en om hierin verandering te brengen zullen bedrijfsleven, overheid en maatschappij moeten samenwerken. Daarom pleit LTO Nederland, samen met een groot aantal partners uit bedrijfsleven en maatschappij, voor een ambitieus uitvoeringsprogramma Plantgezondheid 2030. Zo'n programma moet ruimte bieden aan meerdere parallelle innovatiesporen, zoals ontwikkeling van weerbare rassen en teeltsystemen, stimulering en benutting van functionele agrobiodiversiteit, toepassing van informatie- en precisietechnologie en versterking van groene gewasbescherming. Naast onderzoek en innovatie is daarbij ook aandacht nodig voor onder meer onderwijs en kennisdoorstroom, stimulering van voorlopers, en verwaardiging in markt en maatschappij. Dit alles vereist faciliterend beleid en regelgeving, bijvoorbeeld op gebied van laag-risico middelen, veredeling en bodembeheer.

Voorwaarde voor het slagen van dit programma is dat alle partijen hun verantwoordelijkheid nemen, ook financieel. Het land- en tuinbouw bedrijfsleven investeert nu al jaarlijks miljoenen euro's in de verduurzaming van plantaardige productie en is bereid hier nog een stap bij te zetten. Wij vragen, samen met een groot aantal partners in bedrijfsleven en maatschappij, het ministerie van LNV dit ook te doen en hiervoor de komende vijf jaar 60 miljoen euro te reserverenⁱⁱⁱ. Met deze investeringsimpuls realiseren we samen een economisch én ecologisch volhoudbare land- en tuinbouw. Daarmee blijft Nederland internationaal gidsland, verwerven boeren en tuinders een stevige positie in de keten én is de consument ook in 2030 verzekerd van een duurzaam geteeld lokaal geproduceerd krop sla en bos tulpen.

ⁱ Frank Viviano (2017). "This Tiny Country Feeds the World," *National Geographic*, September 2017 <https://www.nationalgeographic.com/magazine/2017/09/holland-agriculture-sustainable-farming/>

ⁱⁱ LTO Nederland (2017). *Ambitie Plantgezondheid 2030: gezonde teelt, gezonde toekomst*. Juli 2017. <http://www.lto.nl/media/default.aspx/emma/org/10884077/LTO-ambitie+plantgezondheid+BROCHURE-Digitaal.pdf>

ⁱⁱⁱ LTO Nederland (2018). *60 miljoen euro voor plantgezondheid*. Oktober 2018.

<http://www.lto.nl/media/default.aspx/emma/org/10897885/60+miljoen+voor+plantgezondheid.pdf>